

Schoolaanwezigheid en Verzuim

Versie 2026 - 2027

Voorwoord

Een goede schoolaanwezigheid is een belangrijke voorwaarde voor de ontwikkeling en schoolloopbaan van leerlingen. Door aanwezig te zijn, kunnen leerlingen deelnemen aan het onderwijs, contact onderhouden met medeleerlingen en medewerkers en zich zowel cognitief als sociaal-emotioneel ontwikkelen.

OSG Piter Jelles De Dyk vindt het daarom van belang om schoolaanwezigheid actief te bevorderen en afwezigheid zo vroeg mogelijk te signaleren. Daarbij wordt niet alleen gekeken naar de registratie van verzuim, maar vooral ook naar de factoren die ervoor zorgen dat een leerling wel of niet naar school kan en wil komen.

Uit de praktijk blijkt dat zowel geoorloofd als ongeoorloofd verzuim een signaal kan zijn van onderliggende problematiek. Het tijdig signaleren van afwezigheid biedt mogelijkheden om hierover met de leerling en ouder(s)/verzorger(s) in gesprek te gaan en, indien nodig, passende ondersteuning in te zetten.

De Dyk kiest daarmee voor een brede benadering van schoolaanwezigheid. Deze benadering sluit aan bij de publicatie *Aan de slag met schoolaanwezigheid* van het Steunpunt Passend Onderwijs (2025). Hierin wordt onder andere benadrukt dat schoolaanwezigheid een gezamenlijke verantwoordelijkheid is en dat scholen naast het terugdringen van verzuim ook actief moeten werken aan de voorwaarden die aanwezigheid bevorderen.

Dit beleid beschrijft de visie, uitgangspunten en werkwijze van De Dyk ten aanzien van schoolaanwezigheid, geoorloofd verzuim en ongeoorloofd verzuim.

Visie op schoolaanwezigheid

De Dyk ziet schoolaanwezigheid als meer dan het ontbreken van verzuim. Het gaat om de mogelijkheid van leerlingen om zo veel mogelijk deel te nemen aan het onderwijs en zich verbonden te voelen met de school.

Een leerling die fysiek aanwezig is, is niet automatisch ook betrokken. Andersom kan een leerling die tijdelijk minder of niet fysiek aanwezig is, wel betrokken blijven bij school en het onderwijs. Daarom wordt afwezigheid altijd bekeken in samenhang met de ontwikkeling, omstandigheden en behoeften van de leerling. De Dyk hanteert de volgende uitgangspunten:

- Iedere leerling doet ertoe en wordt gemist wanneer hij of zij niet aanwezig is.
- Schoolaanwezigheid is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van leerling, ouder(s)/verzorger(s), school en samenwerkingspartners.
- De focus ligt niet uitsluitend op het bestrijden van verzuim, maar op het actief bevorderen van schoolaanwezigheid.
- Mogelijke belemmeringen voor aanwezigheid worden zo vroeg mogelijk gesignaleerd.
- Bij signalen van verminderde aanwezigheid wordt het gesprek aangegaan met de leerling en, waar nodig, met ouder(s)/verzorger(s).
- Er wordt gekeken naar de oorzaak en context van de afwezigheid.
- Ondersteuning wordt zo licht mogelijk en zo intensief als nodig ingezet.
- Alle medewerkers dragen vanuit hun eigen rol bij aan een positief schoolklimaat en het bevorderen van aanwezigheid.
- Wanneer aanvullende expertise nodig is, werkt De Dyk samen met onder andere de GGD, leerplicht en andere externe partners.

Doel van het beleid

Met dit beleid wil De Dyk:

1. Een veilig, positief en uitnodigend schoolklimaat creëren;
2. Belemmeringen voor schoolaanwezigheid vroegtijdig signaleren;
3. Voorkomen dat incidentele afwezigheid uitgroeit tot structureel of zorgwekkend verzuim;
4. Leerlingen en ouder(s)/verzorger(s) tijdig passende ondersteuning bieden;
5. De samenwerking tussen leerling, ouder(s)/verzorger(s), school en externe partners versterken;
6. Zorgen voor een eenduidige registratie en opvolging van aanwezigheid en verzuim;
7. Aanwezigheidsgegevens structureel analyseren en gebruiken voor verbetering van het onderwijs en de begeleiding.

Van verzuim naar schoolaanwezigheid

De Dyk maakt onderscheid tussen het registreren van afwezigheid en het werken aan aanwezigheid. Een betrouwbare registratie is noodzakelijk om zicht te houden op de aanwezigheid van leerlingen. Registratie is echter niet het doel op zichzelf. Achter iedere afwezigheid kan een reden of omstandigheid liggen die aandacht vraagt. Bij signalen van verminderde aanwezigheid wordt daarom niet alleen gekeken naar de omvang van het verzuim, maar ook naar de context. Vragen die hierbij centraal kunnen staan zijn:

- Hoe vaak is de leerling afwezig?
- Wanneer vindt de afwezigheid plaats?
- Is sprake van een terugkerend patroon?
- Zijn er veranderingen zichtbaar in gedrag, resultaten of welbevinden?
- Hoe ervaart de leerling zelf de schoolgang?
- Welke factoren bevorderen de aanwezigheid?
- Welke factoren maken aanwezigheid moeilijk?
- Wat heeft de leerling nodig om aanwezig te kunnen zijn?

Op deze manier wordt verzuim niet uitsluitend als een nalevingsvraagstuk benaderd, maar ook als een mogelijk signaal van een ondersteuningsbehoefte.

Schoolbrede aanpak

Schoolaanwezigheid is een verantwoordelijkheid van de gehele schoolorganisatie. De aanpak is daarom niet uitsluitend belegd bij de aanwezigheidscoördinator of mentor. Iedere medewerker draagt vanuit zijn of haar rol bij aan het bevorderen van aanwezigheid. Een positieve relatie tussen leerling en school vormt hierbij een belangrijke basis. Op De Dyk werken we daarom aan:

- een veilig en positief pedagogisch klimaat;
 - duidelijke verwachtingen ten aanzien van aanwezigheid;
 - een voorspelbare schoolstructuur;
 - laagdrempelig contact bij afwezigheid;
 - aandacht voor factoren die aanwezigheid bevorderen of belemmeren;
 - een betrouwbare en eenduidige registratie;
 - analyse van aanwezigheidsgegevens.
-

Signalering en interventies

De Dyk hanteert een aanpak waarbij de intensiteit van de ondersteuning wordt afgestemd op de situatie van de leerling.

Niveau 1 – Basis en preventie

Op dit niveau richt de school zich op alle leerlingen. De basis bestaat onder andere uit:

- een positief pedagogisch klimaat;
- duidelijke communicatie over aanwezigheid;
- aandacht voor het belang van schoolgang;
- een betrouwbare aanwezigheidsregistratie;
- contact met ouder(s)/verzorger(s) bij afwezigheid;
- aandacht voor de relatie tussen leerling en school;
- vroegtijdige signalering van veranderingen in aanwezigheid.

Niveau 2 – Extra ondersteuning

Wanneer de aanwezigheid van een leerling afneemt of wanneer sprake is van een terugkerend patroon, wordt de situatie nader onderzocht. De mentor en/of aanwezigheidscoördinator gaat met de leerling in gesprek. Waar nodig worden ouder(s)/verzorger(s) betrokken. Samen wordt onderzocht:

- wat de oorzaak of aanleiding van de afwezigheid is;
- welke factoren de aanwezigheid belemmeren;
- welke factoren de aanwezigheid ondersteunen;
- welke afspraken kunnen worden gemaakt;
- welke ondersteuning nodig is.

Niveau 3 – Intensieve ondersteuning

Wanneer sprake is van aanhoudende of zorgwekkende afwezigheid kan aanvullende expertise worden ingezet. Afhankelijk van de situatie kan samenwerking plaatsvinden met:

- de zorgfunctionaris;
- de jeugdverpleegkundige van de GGD;
- de jeugdarts van de GGD;
- de leerplichtambtenaar;
- het Samenwerkingsverband;
- andere betrokken hulpverleningsinstanties.

Schoolaanwezigheidsteam (SAT)

De Dyk werkt met een schoolaanwezigheidsteam (SAT) dat verantwoordelijk is voor de schoolbrede ontwikkeling en monitoring van het aanwezigheidsbeleid. Het schoolaanwezigheidsteam bestaat uit vertegenwoordiging vanuit:

- de schoolleiding;
- de aanwezigheidscoördinatie.

Het schoolaanwezigheidsteam heeft onder andere de volgende taken:

- het ontwikkelen en bewaken van een gezamenlijke visie op schoolaanwezigheid;
 - het ondersteunen van medewerkers bij de uitvoering van het beleid;
 - het bewaken van een eenduidige aanwezigheidsregistratie;
 - het periodiek analyseren van aanwezigheids- en verzuimgegevens;
 - het signaleren van patronen op leerling-, groeps- en schoolniveau;
-

- het bepalen van preventieve acties;
- het evalueren van ingezette interventies;
- het vergroten van bewustwording binnen het schoolteam;

Data analyse

De Dyk gebruikt gegevens over aanwezigheid en verzuim om ontwikkelingen en patronen zichtbaar te maken. De registratie in SomToday vormt hierbij een belangrijke bron. De betrouwbaarheid en volledigheid van deze registratie zijn daarom essentieel. De school analyseert periodiek onder andere:

- het percentage aanwezige leerlingen;
- het aantal en type ziekmeldingen;
- ongeoorloofde afwezigheid;
- gemiste lessen door topsporters;
- verwijderingen uit de les;
- patronen per klas, leerjaar of niveau;
- ontwikkelingen gedurende het schooljaar en ten opzichte van vorige schooljaren.

Geoorloofd verzuim

Onder geoorloofd verzuim valt onder andere ziekteverzuim en verleend verlof.

Ziekmelding

Ouder(s)/verzorger(s) melden hun kind voorafgaand aan de lessen ziek. Dit kan per e-mail via afwezigheidddyk@pj.nl of telefonisch via 058 – 8801 600. Voor iedere dag waarop de leerling ziek is, wordt opnieuw een ziekmelding verwacht.

Signalering van ziekteverzuim

Bij ziekteverzuim worden de volgende stappen gehanteerd:

- Vier aaneengesloten dagen afwezig wegens ziekte: de mentor neemt contact op met de leerling en/of ouder(s)/verzorger(s) om te informeren naar de situatie en te bespreken wanneer de leerling naar verwachting weer op school aanwezig zal zijn.
- Meer dan drie ziekmeldingen binnen een periode: de mentor neemt contact op met de leerling en ouder(s)/verzorger(s). Indien nodig vindt hierover een gesprek plaats.
- Zesde ziekmelding in het schooljaar: gesprek met leerling, ouder(s)/verzorger(s), mentor en/of zorgfunctionaris.
- Twee aaneengesloten weken ziekteverzuim of vijf ziekmeldingen binnen drie maanden: melding bij de jeugdverpleegkundige van de GGD.
- Ziekteverzuim in combinatie met complexe medische problematiek: overleg en/of melding bij de jeugdarts van de GGD.
- Leerling en/of ouder(s)/verzorger(s) kunnen ook op eigen initiatief contact opnemen met de jeugdverpleegkundige en/of jeugdarts.
- Bij aanhoudend ziekteverzuim en/of twijfel over de rechtmatigheid van het ziekteverzuim kan een DUO-melding bij de leerplichtambtenaar worden gedaan.

Voorafgaand aan een melding bij de GGD of de leerplichtambtenaar vindt er contact plaats tussen de leerling en de aanwezigheidscoördinator en/of mentor over de oorzaak en achtergrond van het verzuim.

Werkwijze bij ziek naar huis gaan

Wanneer een leerling gedurende de schooldag ziek wordt, geldt de volgende werkwijze:

1. De leerling meldt zich bij de balie in de aula.
2. De leerling neemt contact op met ouder(s)/verzorger(s) om toestemming te verkrijgen om naar huis te gaan.
3. De medewerkers bij de balie informeren de ouder(s)/verzorger(s) per e-mail.
4. De leerling wordt in SomToday als 'ziek' geregistreerd voor de resterende lesuren van die schooldag.
5. Wanneer de leerling de volgende dag nog ziek is, wordt opnieuw een ziekmelding door ouder(s)/verzorger(s) verwacht.

Topsport

Verzuim in verband met topsport valt buiten bovenstaande afspraken. De mentor monitort de aanwezigheid en bespreekt waar nodig de gevolgen van de aanwezigheid voor de leerresultaten.

Verlof

Verlof buiten de reguliere schoolvakanties dient vooraf door ouder(s)/verzorger(s) te worden aangevraagd bij de directie door middel van het daarvoor bestemde verlofaanvraagformulier. Wettelijk gezien kan verlof buiten de schoolvakanties alleen worden verleend vanwege daarvoor geldende omstandigheden, zoals gewichtige omstandigheden, bepaalde religieuze feestdagen of wanneer ouder(s)/verzorger(s) vanwege hun specifieke werkzaamheden niet in de schoolvakanties met hun gezin op vakantie kunnen. De directie beoordeelt de aanvraag en neemt, indien nodig in overleg met de leerplichtambtenaar, een besluit. Meer informatie is opgenomen in het protocol: verlof buiten de schoolvakanties.

Ongeoorloofd verzuim

De docent registreert de leerling in SomToday als:

- 'te laat';
- 'afwezig';
- 'verwijderd'.

Bij ongeoorloofde afwezigheid, waaronder spijbelen, te laat komen en verwijdering uit de les, ontvangen de leerling en ouder(s)/verzorger(s) hierover een e-mail. Ook bij ongeoorloofd verzuim wordt gekeken naar de achterliggende oorzaak. Voorafgaand aan een melding bij de leerplichtambtenaar vindt contact plaats tussen de leerling en de aanwezigheidscoördinator en/of mentor over de oorzaak en achtergrond van het verzuim.

Te laat komen

Bij herhaaldelijk te laat komen worden de volgende stappen ondernomen:

- 2 keer te laat: de leerling en ouder(s)/verzorger(s) ontvangen een waarschuwingsemail.
- 3 keer te laat: de leerling en ouder(s)/verzorger(s) ontvangen een e-mail. De leerling meldt zich op de eerstvolgende schooldag om 08.00 uur bij de balie in de aula.
- 4 keer te laat: de leerling en ouder(s)/verzorger(s) ontvangen een e-mail. De leerling meldt zich op de eerstvolgende schooldag om 08.00 uur bij de balie in de aula.
- 5 - 9 keer te laat: de leerling wordt uitgenodigd voor een officieel waarschuwingsgesprek met de aanwezigheidscoördinator.
- 10 keer of vaker te laat: de leerling wordt aangemeld voor het verzuimspreekuur van de leerplichtambtenaar op school.

Naast bovenstaande stappen wordt bij herhaald te laat komen onderzocht of er sprake is van factoren die de schoolaanwezigheid beïnvloeden.

Spijbelen

Bij ongeoorloofde afwezigheid tijdens lessen gelden de volgende afspraken:

- Bij één of meer spijbeluren wordt de leerling ingepland om het betreffende spijbeluur dubbel in te halen.
- Voorafgaand aan het inhalen bespreken de leerling en aanwezigheidscoördinator of de registratie van het spijbeluur terecht is.
- Hierbij geldt de regel: één lesuur spijbelen = twee lessen inhalen.
- Bij 10 of meer spijbeluren wordt de leerling aangemeld voor het verzuimspreekuur van de leerplichtambtenaar op school.
- Bij 16 of meer spijbeluren binnen vier weken ontvangen de leerling en ouder(s)/verzorger(s) een uitnodiging van de leerplichtambtenaar voor een gesprek op het gemeentehuis.

Luxe verzuim

Bij een vermoeden van luxe verzuim doet de aanwezigheidscoördinator een melding bij de leerplichtambtenaar.

Verwijdering uit de les

Wanneer een leerling uit de les wordt verwijderd, wordt gehandeld volgens het uitstuurbeleid van De Dyk. De registratie van een verwijdering wordt meegenomen in de monitoring van de schoolaanwezigheid. Wanneer sprake is van herhaaldelijke verwijdering wordt onderzocht of hieraan onderliggende factoren ten grondslag liggen en welke ondersteuning nodig is.

Samenwerking leerling, ouder(s)/verzorger(s) en externen

Vanuit de aanpak schoolaanwezigheid werken we op De Dyk graag samen met leerlingen, ouder(s)/verzorger(s) en externen.

Samenwerking met de leerling

Een belangrijk uitgangspunt binnen dit beleid is dat achter afwezigheid een reden kan liggen. Wanneer signalen bestaan van verminderde aanwezigheid wordt de leerling daarom niet uitsluitend aangesproken op het feit dat hij of zij afwezig is. De school onderzoekt samen met de leerling wat er speelt. In het gesprek kan onder andere aandacht zijn voor:

- ervaren veiligheid op school;
- contact met klasgenoten;
- relatie met medewerkers;
- motivatie en betrokkenheid;
- ervaren belasting;
- leerproblemen;
- thuissituatie;
- lichamelijke of psychische klachten;
- praktische belemmeringen;
- wat de leerling nodig heeft om aanwezig te kunnen zijn.

Het doel van het gesprek is inzicht krijgen in de situatie en gezamenlijk bepalen welke vervolgstappen passend zijn.

Samenwerking met ouder(s)/verzorger(s)

Ouder(s)/verzorger(s) zijn belangrijke partners bij het bevorderen van schoolaanwezigheid. De school streeft naar:

- tijdige communicatie;
- duidelijke verwachtingen;
- laagdrempelig contact;
- een gezamenlijke analyse van de situatie;
- transparantie over vervolgstappen;
- gezamenlijke afspraken over ondersteuning.

Wanneer sprake is van zorgen over de aanwezigheid wordt niet alleen gecommuniceerd als er een formele verzuimdrempel wordt bereikt. Ook eerdere signalen kunnen aanleiding zijn voor contact.

Samenwerking met externe partners

Wanneer de ondersteuningsbehoefte van een leerling de mogelijkheden van de school overstijgt, wordt samengewerkt met externe partners. Belangrijke samenwerkingspartners zijn:

- jeugdverpleegkundige GGD;
- jeugdarts GGD;
- leerplichtambtenaar;
- samenwerkingsverband;
- overige relevante hulpverleningsinstanties.

De samenwerking is gericht op het voorkomen van escalatie en het zo snel mogelijk herstellen of versterken van de schoolaanwezigheid.

Samenvatting

De Dyk wil voorkomen dat de aanpak van aanwezigheid uitsluitend bestaat uit het registreren van afwezigheid en het reageren op overschrijding van verzuimgrenzen. De centrale vraag is daarom niet alleen: "Hoeveel verzuimt een leerling?" maar ook: "Wat hebben wij als school nodig om ervoor te zorgen dat leerlingen aanwezig kunnen en willen zijn?". Daarmee verschuift de aanpak van uitsluitend reageren op verzuim naar het preventief en gezamenlijk versterken van schoolaanwezigheid. Verzuimregistratie blijft noodzakelijk. De registratie vormt echter het startpunt voor signalering, gesprek en passende ondersteuning. De Dyk wil hiermee bijdragen aan een schoolomgeving waarin leerlingen zich welkom, veilig en gezien voelen en waarin schoolaanwezigheid actief wordt ondersteund.

Gerelateerde documenten en bronnen

Dit beleid hangt samen met de volgende documenten en bronnen:

- Aan de slag met schoolaanwezigheid – Steunpunt Passend Onderwijs, 2025;
- [Verlof-procedure.pdf](#);
- Uitstuurbeleid De Dyk;
- Geldende wet- en regelgeving rondom leerplicht en schoolaanwezigheid;
- Relevante afspraken met GGD, leerplicht en het Samenwerkingsverband.